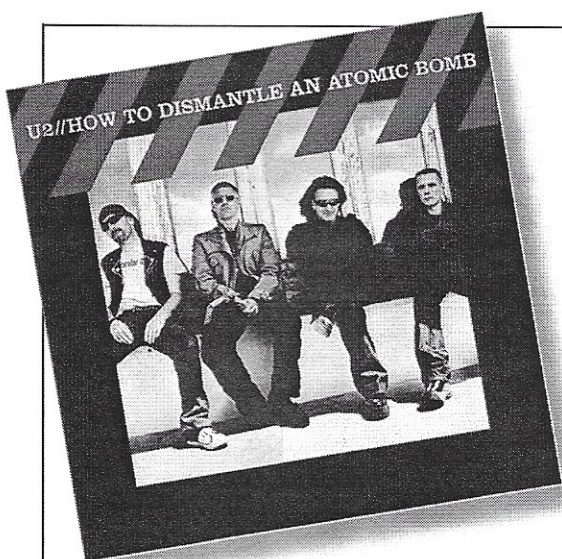
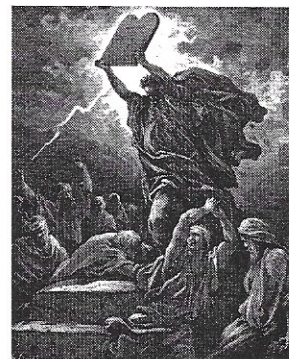

KRISTENT Perspektiv

8. ÅRG. NR. 3, 2005

Tegn og Undere

Mirakler sker - også i dag. Men hvilken plads har de i evangeliets sammenhæng, og hvordan skal den kristne forholde sig til tegn og undere? Det skriver vi om i en ny artikelserie. Den første handler om tegn og undere i Det Gamle Testamente. *Side 4*

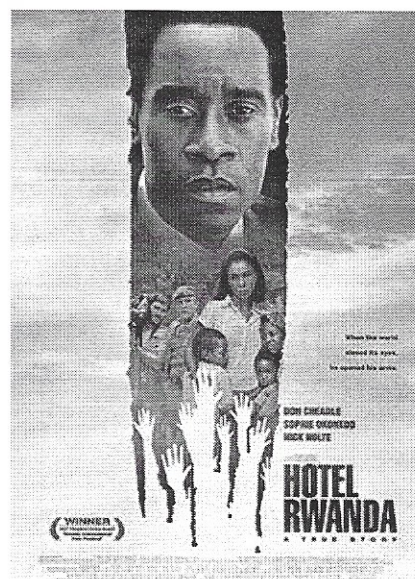

U2 mellem tro og tvivl

U2 synger om Jesus, om troen og det kristne håb. Men blandet med en masse tvivl og skepsis. Og de gør det i komfortabel afstand fra kirken, som de ikke ønsker at vide noget af.

Side 2

OGSÅ I BLADET...

Folkemordet i Rwanda

Vi anmelder den vigtige film om én mands heroiske kamp under folkemordet i Rwanda; en mand, der rakte hænderne frem, mens verden vendte blikket bort. *Side 11*

Øjvind Kyrøs bog om Rwanda anmeldes også. *Side 12*

Pluralismen - en udfordring til kristendommen

I første artikel om Tidens Afguder ser vi på pluralismen. *Side 14*

Jabes' bøn om godt helbred, lykke og fremgang

Tredje artikel om bøn handler om Jabes' bøn i Krønikebogen. *Side 10*

Robinson Crusoe

Dette nummers klassiker er puritaneren Daniel Defoes "Robinson Crusoe" - om en eventyrers vej tilbage til Gud. *Side 8*

Aslan møder Heksen

I C. S. Lewis' Narnia-bog "Løven, Heksen og Garderobeskabet" møder løven Aslan Heksen. Aslan står foran døden. *Side 18*

Det irske rockband U2 har altid befundet sig et sted mellem tro og tvivl. Deres tro er for bred og udefinerbar til at befinde sig godt i kirken med dens bekendelser og dogmer, og deres tvivl så vedvarende og gennemtrængende, at de indimellem synes kun at hænge ved Bibelen med det yderste af fingerneglene.

Men der er stadig neglemærker i Bogen, trods ondskab, trods fattigdom, trods krige, trods berømmelse. Troen på landet, "hvor der ikke er nogen sorg og nogen skam og hvor gaderne ikke har nogle navne", troen på den nåde og kærlighed, som får en til at knæle.

"I believe in Kingdom Come...You broke the thorns, and loosed the chains. Carried the cross of my shame. You know I believe it...but I still haven't found what I'm looking for" synger de på albummet "Joshua Tree".

Et stort hit, som nærmest er blevet U2's tema sang. Troen på evangeliet bekendes, men de søger stadig videre. Det er som om at deres søgen efter Gud, efter mening aldrig ender. U2 er troende og vantro på samme tid.

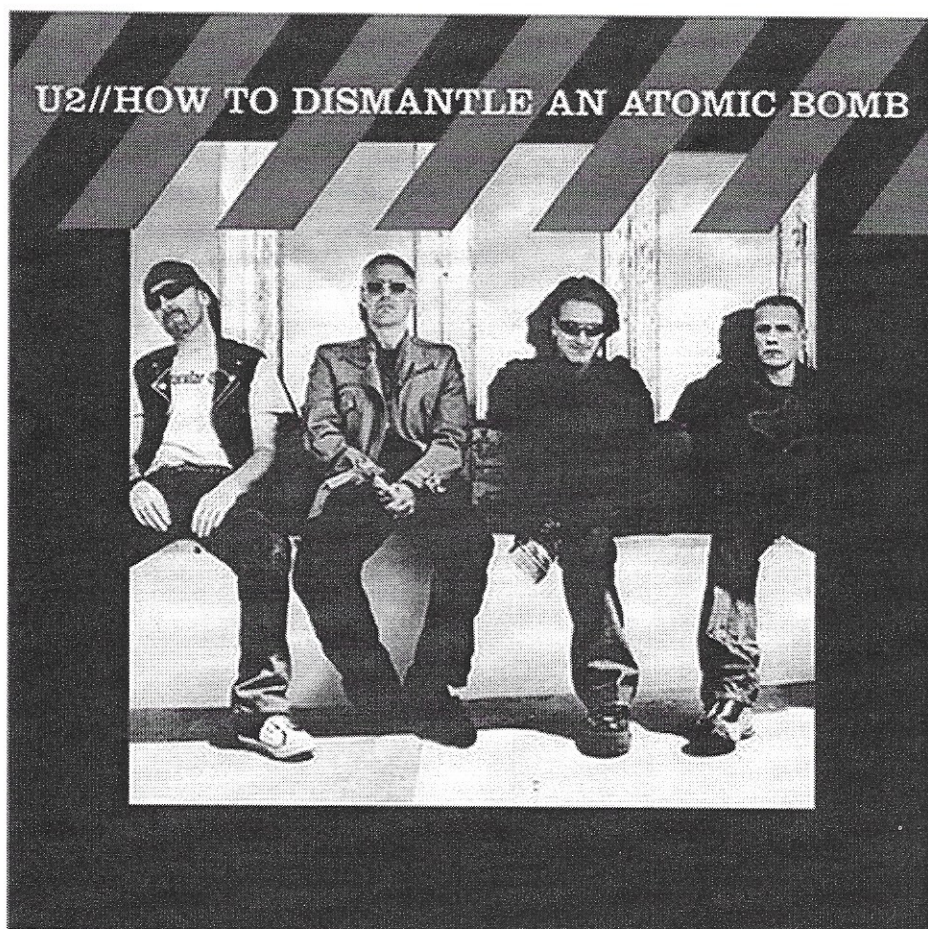
Tidens spiritualitet

På mange måder er U2's spiritualitet et godt udtryk for megen af den spiritualitet, som vinder frem i dag. Også i kristne kredse. Den er kirkeløs og uden snærende læresætninger. Den snerrer ad traditioner og konfessioner, som binder folk på Ordet og afviser en bestemt livsførelse og moralske absolutter, der er baseret på Bibelen.

Det er en spiritualitet, som bryster sig af at søge væk fra det hykleri og den hulhed, som man synes at finde i kirken og i stedet alene udleve sin egen tro.

Jo, folk er troende og åndelige, men vil helst ikke lægge sig fast på noget alt for dogmatisk. De søger videre i jagten på endnu en oplevelse, flere erfaringer, flere muligheder.

U2 er i dag et af verdens største rockbands, hvis ikke det største. Det er også et band, hvor tre af de fire medlemmer bekender sig til kristendommen - selvom deres bekendelse har svinget meget gennem årene og antaget nogle ejendommelige former (De tre er forsangeren

U2 mellem tro og tvivl

Rockgruppen U2 fik megen omtale, da de fornylig gav koncert i Danmark. U2 synger om Jesus, om troen og det kristne håb. Men blandet med en masse tvivl og skepsis. Og de gør det i komfortabel afstand fra kirken, som de ikke ønsker at vide noget af.

Bono, The Edge og Larry Mullen - mens det fjerde medlem Adam Clayton ikke har bekendt sig som kristen).

I starten af 80'erne kom de tre i en karismatisk bedegruppe "Shalom", som de dog senere blev smidt ud af, da deres rockstatus ikke lige kunne forenes med bevægelsens opfattelse af kristen livsførelse.

Denne oplevelse har blandt andet været med til, at de siden ikke har villet knytte sig til noget kirkesamfund, ja de har ofte lagt afstand til etablerede

kirkesamfund. "I would join the movement, if there was one I could believe in", synger de et sted. Eller som Bono udtrykte det i et interview for nylig:

- Hvor jeg end kigger, ser jeg beviser på en skaber. Men jeg ser dem ikke i religionen, som blot har delt mit folk i to (den irske konflikt, red.). Jeg ser ikke Jesus Kristus som del af nogen religion. For mig er religion næsten som når Gud forlader stedet - og mennesker udstikker et sæt af regler for at udfylde tomrummet."

- Den stærkeste idé, der er kommet ind i verden de sidste flere tusinde år - ideen om nåde - er grunden til at jeg gerne ville være kristen. Men som jeg sagde til Edge den anden dag, føler jeg mig mere som en fan end som én i bandet. Jeg kan ikke leve op til det. Men grunden til, at jeg gerne ville kunne, er ideen om nåde. Den er virkelig stærk, siger Bono.

Der kan være gode grunde til at kritisere kirken og dens fejl. Det er en samling af omvendte syndere, som stadig fejler. Mange unge vil sikkert også i deres oprørstrang lægge afstand til kirkens ledere og traditionerne.

Men der er også en fare ved at stå uden for kirken, ved helt at droppe en menigheds-sammenhæng, for det er her, vi bekræfter og bekender troen over for hinanden, det er her vi holder nadver sammen, det er her vi finder kontinuitet og en holden fast på det apostolske vidnesbyrd. Det er her vi prædiker ordet og styrker hinanden. Kirken er Guds ordning og vilje for mennesket, hvor vi er lemmer på et legeme med Kristus som hovedet.

Intet kompas, ingen religion

Den idealisme og troens sikkerhed, som bandet sang med i starten, blev langsomt erstattet af mere og mere usikkerhed.

I 90'erne på de to meget eksperimenterende album Zooropa og Pop går de til angreb på vestens forbrugersamfund, materialisme og populær-kultur og deres egne indre konflikter som kendte, rige og troende. Bono indtager scenen til koncerterne udklædt som djævelen, og ironi lægges ovenpå ironi, til man når længere og længere væk fra fundamentet.

"Jeg har intet kompas. Jeg har intet kort, jeg har ingen grunde til at gå tilbage. Jeg har ingen religion, og jeg ved ikke, hvad, der er hvad. Vær ikke bekymret. Det er ok, usikkerhed kan være et ledende lys", synger han ironisk og tvetydigt.

Og på albummet Pop denne Job-agtige diskussion med og anråbelse af Jesus i "Wake up, dead man": Jesus, hjælp mig. Jeg er alene i denne verden. Jeg ved, at du sørger for os. Men måske er dine hænder ikke frie. Er der en orden i al denne uorden? "Wake up, wake up dead man". Vågn op, vågn op, døde mand".

Modsætningerne i bandet har altid været tydelige. De er for troende og for salvelsesfulde til rigtig at blive slugt med

**Lights go down
and all I know**

**Is that you give
me something**

**I can feel your
love teaching me how
How to kneel**

Sang: Vertigo

hud og hår af sekulære kritikere og fans, og for uortodokse og verdslige til rigtig at blive accepteret af mange kristne. De har ihærdigt kæmpet mod at blive brændemærket som et "kristent" band. De nægtede i flere år at give interviews til kristne medier, da de altid blev taget til indtægt for det ene og det andet, og deres udtalelser fordrejet.

Tilbage til rødderne

På deres to seneste album har de lagt afstand fra 90'ernes bitterhed, vrede og mørke sange. I starten af årtusindskiftet kunne de således optimistisk indlede det nye album "All that you can't leave behind" med "It's a beautiful day". De er kommet tilbage til kernen, nemlig tro, håb og kærlighed, der synes nu at skinne mere igennem på sangene, hvoraf enkelte er bønner til Gud, som på Yahweh:

Take this soul
Stranded in some skin and bones
Take this soul and make it sing
Take these hands
Teach them what to carry
Take these hands don't make a fist
Take this heart
And make it break

Bonos sange er først og fremmest autentiske. De blotlægger ærligt hans kamp for at bevare troen midt i en uretfærdig verden. Der er en dobbelthed i dem, som altid kræver nærmere analyse. Jesus dukker op i sangene på alle mulige tidspunkter, ved hans side, i slummen, på bjerget. Som en uundgåelig del af hans liv.

Ofte er det den konstante kamp om at holde fast ved troen, der dominerer sangene. Troen sat overfor en hul religion,

troen overfor ondskaben i verden, troen i konflikt med berømmelse og storhed, troen midt i mørke stunder, troen trods døden.

Det er forsangeren Bono, som er den drivende kraft i bandet, og ham, der skriver de fleste tekster. Hans ego er stort, hans hjerte er stort. Han lever af at blive tiljuble på scenen, og han erkender sine mange fejl. Samtidig bevarer han idealismen, og er fast besluttet på at bruge berømmelsen til at gøre verden til et bedre sted.

Gennem at trykke Bush, Annan og Paven i hånden, ved at samle penge ind til Amnesty International, ved at tale mod militærregimer i Latinamerika og prøve at få de vestlige lande til at lette Den Tredje Verdens enorme gæld.

- Der er en logikkens og kærlighedens kraft bag universet, hvis du tror på det, siger han til avisen Chicago Sun-Times.

- Men den idé, at den samme kærlighed og logik ville vælge at beskrive sig selv som en baby født i skidt, strå og fattigdom er genial. Og bringer mig helt bogstaveligt på mine knæ. Kristi eksempel bliver nedværdiget af kirken, hvis den ignorerer den nye spedalskhed, som er aids. Kirken er en sovende gigant på det område. Hvis den vågner op og ser, hvad der foregår i resten af verden, så har den en stor rolle at spille. Ellers vil den være irrelevant, lyder hans opråb.

Men på samme tid er han forsigtig med at regne sig selv med i kirkens rækker.

- Jeg slår mig ikke op som kristen på nogen måde. Det kan jeg ikke leve op til. Jeg prøver på at være det, men jeg føler mig ikke godt tilpas under det banner.

Det er igen en dobbelthed og et paradoks, som er svær at forene sig med som kristen. U2 forbliver rastløse og kirkeløse. Vi tror på nåden og kærligheden og Jesus, men vi vil ikke tilhøre nogen.

Deres prædikestol er rockscenen og her vrænger de sjælen ud, mens folk jubler og danser. Og U2 låner gerne deres røst til mange, som måske heller ikke føler sig hjemme i kirken, som føler, at de ikke kan sige og tro de rigtige ting. Det er måske det nærmeste mange kommer til en "kirkekoncert". Som en anmelder skrev i forbindelse med rockgruppens besøg i Parken i august:

- U2 er en kirke, rockens eneste alvorlige supermagt og store fællesnævner. Hvis ikke U2 eksisterede, var man nok blevet nødt til at opfinde dem.

TEGN OG UNDERE

I FØRSTE
ARTIKEL OM
TEGN OG
UNDERE
SER VI PÅ
MIRAKLER
I DET GAMLE
TESTAMENTE

For snart et år siden modtog jeg et brev fra en ældre kristen i vores menighedssammenhæng, som havde funderet dybt over det med tegn og undere, og ikke mindst over, at vi sjældent, for ikke at sige aldrig, oplevede dem hos os.

Broderen forsøgte også at give sine egne svar på problemet, og nogle af disse svar er også mine svar. Beklageligvis har jeg aldrig besvaret brevet, men har hele tiden følt, at hvis jeg besvarede det, skulle det være mere end et ad hoc svar. Derfor sætter jeg nu tid af til at gøre det så ordentligt, som jeg kan.

Det altovervejende problem med et fænomen som "tegn og undere" er, at vi som regel enten falder pladask for det eller uden videre afviser det som hysteri, opspind og manipulation. Alt efter hvor-

fra vi kommer i kristendommen, er vores holdning til tegn og undere mere en slags reflekser end noget, vi virkelig har gennemført Skrifterne for at få bibelsk afklaret.

Undersøger vi Skriften, opdager vi, at spørgsmålet er langt mere komplekst, end yderliggående karismatikere reducerer det til, men også, at der i Guds ofte sælsomme handlen med mennesker er plads og rum for, at undere kan ske, som ikke umiddelbart er forklarlige hverken for vore sanser eller vor forstand.

En ting, som står helt fast, er, at Gud ikke lader sig diktere af mennesker. Han er aldrig tvunget til at føje os eller til at velsigne vore forehavender. Ofte forbarmer han sig over vor elendighed uden at stå til regnskab over for nogen anden end sig selv for, hvorfor han gør det.

Der er en hemmelighedsfuldhed og skjulthed over Guds væsen, som vi må lære at respektere, så vi kan frygte Gud alle vort livs dage. Det kalder Skriften at have "visdom i hjertet", og uden denne gudsfrygtens visdom forstår vi intet af det, Gud gør.

Guds almagt, siger salmisten, er så absolut og så blændende, at "alt, hvad Herren vil, gør han i himlen og på jorden, i havene og de store dyb" (Sl 135:6), og Prædikeren måtte efter al sin søgen og grublen give op og erkende, at "mennesket ikke kan finde ud af alt det, Gud gør" (8:17).

Ikke fri for sygdom

At rigdom, helbredelse af enhver sygdom og immunitet over for ulykke og sorg ligefrem er noget, vi i Jesu navn skal befale os til, tror jeg, er en vildfarelse, som snarere kommer fra Helvede og fra den forvirring, som det er en del af Helvedes strategi at sprede, end fra Himlen og fra Guds visdom.

Gudskelov er det noget, som færre og færre kristne tror på. Men nogle gange averteres der som om, at bare man møder op til et helbredelsesmøde, så er helbredelsen så godt som garanteret på forhånd.

Flere af arrangørerne af helbredelseskampagner er da også ærlige nok til at indrømme, om måske ikke offentligt så dog på tomandshånd, at successen har været begrænset, og at kun en beskedent

del af dem, som er gået frem til forbøn, virkelig er blevet helbredt.

Endnu ringere statistisk set forholder det sig med antallet af dem, som er kommet til personlig tro på Herren Jesus Kristus. Jeg skriver dette uden nogen som helst form for bagklogskab eller skadefryd; og jeg ønsker bestemt ikke at triumfere over nogen eller drille nogen. For ægte helbredelser finder sted, og nogle kommer også til tro på Jesus, og Gud ske tak for det.

Guds magt til at helbrede og gøre undere kan ingen kristen drage i tvivl. Den evne besidder Gud i dag lige så fuldt som i skabelsens dage. Det er ikke det, sagen drejer sig om.

Spørgsmålet er snarere hvad undere betyder i evangeliets sammenhæng, og hvilken betydning de måtte have i gudsfolkets liv og erfaringer, og hvorfor Gud sommetider igen og igen manifesterer sig i tegn og undere, medens han til andre tider er meget karrig med dem.

Perioder med og uden tegn

Heb 11 beretter om troens liv og manifestationer i et galleri af mennesker, vi kender fra Det gamle Testamente for til sidst af forene dem med Jesus Kristus selv, "troens begynder og fuldender".

Nogle af dem oplever tegn og undere, andre gør det ikke, men pointen er, at de alle drives af en overbevisning om den usynlige verdens eksistens, og at de ser endemålet for sig, ja det er som om, de ser ham, som er den usynlige.

"Salige er de, som ikke har set og dog tror", sagde Jesus til Thomas. Tegn og undere finder sted i Det gamle - og Det nye Testamente og mellem gudsfolket nu, men lige så sikkert er det, at der er perioder uden ydre tegn og undere, hvor Gud synes langt, langt borte, ja hvor Gud synes at have prisgivet sit folk til dets modstandere og fjender.

Skal vi kende det ægte svar på vore spørgsmål om tegn og undere, må vi tage begge ting i betragtning og forklare dem sammen, ikke adskilt fra hinanden.

Længe imellem undere

Israels historie begynder med udvælgelsen af Abraham. Det, at Gud kalder, er i sig selv et under, et initiativ af betydning for hele det frelseshistoriske forløb.

UNDERE SKAL IKKE ALTID TOLKES MED ALVOR OG DYB TEOLOGI, NOGLE GANGE ER DER LIDT SKÆMT MED I DEM, NÅR GUD YDMYGER OG HÅNER DENNE VERDENS OPBLÆSTE NARRE

Abrahams og Saras vandringer i landet er også en historie om det, vi kan kalde dagliglivets undere. Unikt oplever de underet, da de efter adskillige års barnløshed efter at have opgivet alt håb og mod naturens orden i deres alderdom bliver forældre til en dreng, som Guds løfte er knyttet til (se Paulus' kommentar i Rom 4:17-19 og Hebræerbrevets i kapitel 11 vers 11 og 12).

Det samme gentager sig i den næste generations liv. Isak og Rebekka må vente 20 år, før Rebekka føder Esau og Jakob. Esau får sin arv og sit land næsten med det samme; Jakobs efterkommere må vente mere end fire hundrede år og tåle mange ydmygelser undervejs før det samme sker for dem.

Der er længe mellem underet hos troens folk, og det bliver bragt til den yderste grænse for, hvad det kan bære, før det indtræffer. Gud synes ikke lige-frem at ville forvænne sine børn.

Undere hele tiden

Israels udgang af Egypten er gennemtrængt af undere, de afgørende af dem unike, guddommelige og frelseshistoriske i højeste potens.

Kan Moses' overlevelse som lille barn kaldes et under? I højeste grad, men underet er ikke af spektakulær art, men er snarere den selvfølgelig med hvilken Moses' forældre insisterer på hans overlevelse trods en tyrannisk konges ordre.

"I tro" siger Hebræerbrevet 11 "blev den nyfødte Moses holdt skjult af sine forældre i tre måneder, fordi de så, at den

lille dreng var dejlig" (vers 23); sådanne muligheder skulle ikke gå til spilde; Gud måtte finde veje til at spare dette spæde liv.

Underet i Moses' kaldelse ved den brændende busk er ikke så meget den brændende busk selv, som at busken ikke går op i flammer, og mere underfuldt, at Gud møder Moses og fortæller ham, hvem han er, og hvad han vil gøre for sit folk, Israel, giver ham et tegn, hvormed han ved målets ende kan føle sig overbevist om, at det virkelig er "JEG ER", der har kaldet ham (2 Mos 3:12).

I Moses' og Arons konfrontation med Farao sker også en række undere. De første af dem af en mere kvasi-magisk art, som Egyptens troldmænd og kogle-re da også formår at eftergøre. Guds suverænitet overtrumfer imidlertid alle verdens troldmænd. De bliver altid de små, når de tager kampen op mod ham, men det er som om, at de indledende manøvrer i Jahves opgør med Egypten og dets guder er fortalt med humor og med en smule drilleri, som en slags kat-tens leg med musen.

Undere skal ikke altid tolkes med alvor og dyb teologi, nogle gange er der lidt skæmt med i dem, når Gud ydmyger og håner denne verdens opblæste narre, som jo netop ikke indser, at de er narre, hvilket de jo må være, siden de tør udfordre Gud.

Undere skal skabe tro

Egyptens plager skal teologisk forstås som Jahves opgør med Egyptens guder

og faraonernes guddommeliggørelse af sig selv, men skal også fortælle Guds ikke særligt oplyste folk noget om, hvem Jahve er, og hvad han kan.

På den vis er de handlinger, som ligger i begyndelsen af frelseshistorien, mere ment til at skabe tro og forme tro end til at nære og opretholde tro. Det kræver anderledes stærke ting som Sinajpagten, De ti Ord, loven, helligdommen, højtidene, Guds forsyn undervejs, ordene af Guds mund.

Nogen gange kan man godt få en mistanke om, at Moses måske forvænte israelitterne i begyndelsen (se 2 Mos 4:1-9; 30) til at forvente tegn, og at det senere, da tegnene udeblev, og livets hårde realiteter satte ind, blev en hæmsko for Israel, som snarere fremmede oprør end tillid til Gud.

Det største under

Påske - udgangen af Egypten er det under, som står i forgrunden af al frelses-historisk handling, og som symboliserer påske over alle påsker, hvor offerlammet Jesus dør for alverdens synd.

Den er det største under i Det gamle Testamente, selvom vi ejendommelig nok slet ikke vil registrere den som et under. Men det viser blot, hvor lidt vi har lært at tænke bibelsk, og hvor meget tant, der let sniger sig ind i vor fascination af mirakler.

Vi bør heller ikke lade os forlede af den dramatiske fortælling om overgangen over Sivhavet, så vi ikke registrerer den vigtige og storslåede teologi, der ligger bag.

Gud ville åbenbare sit folk mange vigtige sandheder gennem dets Exodus. Her var de helt overladt til ham som deres eneste håb om redning. Sådan havde Gud ført dem, at det for Farao og hans vidtforgrene efterretningsvæsen så ud, som om de var faret vild og nu vandrede i ring i ørkenen.

Gud kan ikke fritages for stundom at lede sit folk ind i farer, hvor vi går under, hvis Gud ikke har sine vinger bredt ud under os netop da. En sådan situation stod Israel i, da de nåede Sivhavet. Men Gud vidste naturligvis, hvad han gjorde. Og dermed blev det gjort overvældende klart, at Jahve er den eneste Frelser, at han gjorde krav på Israel som sin eksklusive ejendom. Der blev sat skel mellem Israel og Egypten. Et helt nyt liv med

VI HAR STIRRET OS SÅ BLIND PÅ
UNDERE SOM NOGET, VI SKAL JUBLE
OVER, SÅ VI IKKE SER, AT GUDS UNDERE
OGSÅ KOMMER SOM ØDELÆGGELSE FRA
GUD, SOM SLÅR OS TIL JORDEN.

Jahve begyndte nu for Israel. Paulus paralleliserer vor dåb til Kristus med det, som skete her (1 Kor 10:1 ff.).

Frygtindgydende under

Siden hen under vandringerne mod det forjættede land oplever Israel også doms-under. Vi i vores samtid har stirret os så blind på underer som noget, vi skal juble over og som skal tjene os, og lukket øjnene for, at Guds underer også kan komme som ødelæggelse fra Gud, som slår os til jorden og kan tilintetgøre os. Den side må vi have med, hvis vi skal forstå undererne bibelsk.

"Frygtindgydende" er et ord, der relativt ofte sættes på Jahve i Det gamle Testamente, ja han kaldes ligefrem "den frygtindgydende" (Sl 76:12). Frygtindgydende er Gud i sandhed, når hans vredes ild vendes mod Israel, og pest og andre plager pludselig bryder ud blandt folket, og det falder som fluer i tusindvis for hans vrede.

Hvorfor er vi så tavse om dette med Guds vrede? Er det blevet for politisk ukorrekt at indrømme, at sådan er Gud også, og at hans underer nu og da kommer som flammende ild ind over folk og nationer eller som bølger, som river alt omkuld og bortriver alt levende på sin vej?

Er vi hævet over Guds vrede, og er Paulus' harmdirrende spørgsmål og svar på samme ikke stadig lige så aktuelt og lige så relevant, som da han stillede det: "Er Gud menneskelig talt uretfærdig, når han rammer med sin vrede? Aldeles ikke!" (Rom 3:5 b-6a)?

Er Gud da kun til for at overhælde os

med en kvalmende sirup, som vi kalder hans kærlighed? Og er vi så retfærdige og uskyldige og dejlige, at vi ikke mener, at vi har gjort os fortjent til hans vrede? Hvordan er det muligt, at langt ind i kirken deler vi sådan et urealistisk syn både på Gud og os selv? Skyldes det ikke i stor udstrækning, at vi har undertrykt Bibelens tale om Gud og har anset den som primitiv og førkristen?

Hvad stiller vi op med en lille episode som den i herberget i 2 Mos 4:24-26, hvor Herren pludselig i flammende vrede vender sig mod Moses og vil tilintetgøre ham, fordi han er uomskåret, og hvor han kun takket være sin hustrus snarrådige indgreb beholder livet?

Forklare det kan vi vel ikke - Moses stiller selv spørgsmålet: "Hvem kender styrken af din vrede og i din harme, så han kan frygte dig?" (Sl 90:11) - både i sin barmhjertighed og i sin vrede transcenderer HERREN vor forstand, og vi kan intet andet end bøje os i støvet og tilbede og adlyde ham.

Overgår vor forstand

Underesolsen, der stod stille i Gibeon; duggen og Gideons fåreskind og skyggen på Akaz' solur kan ingen videnskab forklare. Vi må enten afvise dem som myter eller tage imod dem på samme måde som vi "i tro fatter, at verden blev skabt ved Guds ord, så det, vi ser, ikke er blevet til af noget synligt" (Heb 11:3).

Vores skepsis må vi stille til ro ved at udfordre os selv til sandt og ægte at tro på den Gud, Skriften åbenbarer. For hvad skulle kunne hindre denne Gud i at kunne gøre netop sådanne umulige

ting, som disse fortællinger vidner om? Og tror vi på evangeliets vidnesbyrd om inkarnationen og Herren Jesu Kristi opstandelse, hvad skulle så hindre os i også at tro disse Skriftens vidnesbyrd?

Undere bliver sjældne

Israels udgang af Egypten og indtagelsen af landet er tider præget af undere, der har stor teologisk betydning, ja hvis primære betydning i Bibelen netop er det frelseshistoriske.

Ørkenvandringen byder også på undere som mannaen, vand af klippen, sky-støtten om dagen og ildsøjlen om natten. Men mere og mere bliver det klart, at det ikke er Guds mening, at hans folks tro på ham skal bero på synlige tegn.

Vidnesbyrdet, ordene af Guds mund (profeterne), tabernaklet, ofringerne, højtiderne, loven, de ældste, historien, erindringen får stadig større og større betydning for troens liv, og det både for at skabe det og opretholde det.

Underne bliver sjældnere med tiden omkring Elias og Elisa som undtagelse. Men deres tid er også det kritiske mellem punkt i Israels historie, hvor virkningen af den nationale splittelse for alvor har sat sig, og hvor der snart ikke vil være noget Israel, men kun en beskedent "rest", og hvor Juda på længere sigt er på vej mod det babyloniske fangenskab.

I sådanne frafaldstider er det godt at blive mindet om, at Jahves kraft ikke har forandret sig, men at det er folket, som har forladt hans pagt. Men han vil stadig være en frelser for den, som søger ham og holder fast ved ham.

Det er også nu, at salmister og profeter klager over Herrens tilsyneladende manglende nærvær. Det er nu, der "tørstes" efter ham som "hjorten skriger ved det udtørrede vandløb", det er nu, at folket føler sig forladt og prisgivet sine fjender, uden fremtid og uden håb.

Men der kommer også et løfte om, at "det folk, der vandrer i mørket, skal se et stort lys, lyset skinner for dem, der bor i mørkets land" (Es 8:23-9:1). Det er det folk, som får løftet, at hvor som helst, det måtte sidde i nød til halsen, så vil Herren høre dets kalden på ham.

Det er dette, som er vidnesbyrdet i Salme 107 om Israels flakken om i ørken, i fængsel, i sygdom og i skibsnød, og om hvordan de kaldte på Herren, og han vendte sig til dem og friede dem af

UNDERE SOM SOLEN, DER STOD STILLE
I GIBEON OG SKYGGEN PÅ AKAZ' SOLUR
KAN INGEN VIDENSKAB FORKLARE. VI
MÅ ENTEN AFVISE DEM SOM MYTER
ELLER TAGER IMOD DEM I TRO.

deres nød: "Lad dem nu takke Herren for hans trofasthed (miskundhed) og for hans undere mod mennesker" (vers 31), takke Herren, "som er god, og hvis trofasthed (miskundhed) varer til evig tid" (vers 1).

Bemærk, at undere bibelsk forstået ikke kun er, hvad vi i snæver forstand vil kalde et under, men Guds velgerninger imod os i det hele taget, fordi de kommer fra Gud, og altid er så ufortjente og altid bringer Guds godhed med sig.

Den mørke tid i Israels historie uddyber på denne måde folkets perspektiv og giver det en større fornemmelse af Guds natur, end f.eks. underne i forbindelse med udgangen af Egypten havde givet det.

Jonas: Det skete virkelig

Lidt uden for kategori er der endnu et særdeles betydningsfuldt under, ikke mindst i sammenhæng med Jesu Kristi historie, vi mangler at se på: Jonas og den store fisk.

Det laves der i den moderne verden forståeligt nok ofte vittigheder om, og som selv mange kristne forholder sig særdeles skeptisk til.

Ofte opfattes Jonas' historie mere som en novelle eller lignelse end som faktisk historie. Det er utroligt med hvilken sindsro, den hypotese glider ned. For hvad sker der med budskabet i Jonas' bog, hvis den tilgrundliggende fortælling om Jonas ikke er sand? Ville Jonas' budskab have haft den kolossale virkning på Nineves hærdede befolkning, hvis ikke byen havde modtaget den som sand?

Og endnu vigtigere: Hvad havde bo-

gens budskab om Guds magt til at føre sit folk Israel gennem landflygtighedens kaos været værd, hvis det hele kun var en lignelse (se note).

Uden vished om, at alt dette med Jonas virkelig hændte, bringer budskabet ikke nogen ægte trøst og noget virkeligt håb med sig. Det svarer til, at Kristus ikke var opstanden, og om den situation siger Paulus:

"Men er Kristus ikke opstået, er vores prædiken tom, og jeres tro er også tom..... For hvis døde ikke opstår, er Kristus heller ikke opstået; men er Kristus ikke opstået, er jeres tro forgæves, så er I stadig i jeres synder, og så er også de, som er sovet hen i Kristus, gået fortabt. Har vi alene i dette liv sat vort håb til Kristus, er vi de ynkværdigste af alle mennesker" (1 Kor 15:12-19).

Uden opstandelse og uden vished om uforkrænkkeligheden i vente for Guds børn er den triumf, med hvilken apostlen udfordrer "død og liv og engle og magter, det nuværende og det kommende, det høje og det dybe og enhver skabning" (Rom 8:37-39), ikke andet end retorik og bragesnak; nogen evig trøst og evig lægedom giver de os ikke, snarere tværtimod.

Note: Jeg daterer Jonas' Bog til hen ved slutningen af Nordrigets historie. Noget af formålet med Jonas' mission til Nineveh er at "omvende" assyrerne, så de vil være knap så grusomme, når de erobrer Samaria og sender landets befolkning i eksil. Et andet formål er at vise Israel, at Gud, som på underfuld vis reddede Jonas fra havet (kaos), også formår at redde det fra dets undertrykkere, hvis det af hjertet omvender sig til ham.

Af Carsten Thomsen

Robinson Crusoe, sømand fra York. Hans liv og højt forbavsende eventyr. Han levede otteogtyve år helt alene på en ubeboet ø ved Amerikas kyst...Hertil kom han som eneste overlevende fra et skibbrud. Med beretningen om, hvordan han omsider på lige så besynderlig måde befries af Sørøvere. Skrevet af ham selv.

Sådan begynder forfatteren, journalisten og puritaneren Daniel Defoe sin eventyrlige beretning om Robinson Crusoe.

Romanen er ikke alene en fortælling om, hvordan Crusoe, afskåret fra omverdenen, på forunderlig vis tæmmer naturen på en øde ø og civiliserer en vild mand. Det er også en fortælling om, hvordan en egoistisk eventyrer finder tilbage til Gud og bliver frelst.

Bogen veksler mellem Crusoes detaljerede beskrivelser af, hvordan han skaffer sig husly, mad og tøj og så de opbyggelige dagbogsnotater, hvor den enfoldige sømand ved læsningen af Guds Ord bliver vakt og forvandlet af Guds nåde.

Daniel Defoes fader var slagter og kom i en presbyteriansk frimenighed. Faderen ønskede at sønnen skulle på præsteseminarium. Det ville Defoe dog ikke. Han ville hellere være soldat.

Senere ernærede han sig som regnskabsfører, hosekræmmer, teglstensbrænder og efter et ophold i udlandet på flugt fra en gæld, slog han sig ned som journalist og politisk skribent. Han måtte også på et tidspunkt i gabestokken og i fængsel for et satirisk skrift, der gik i forsvar for dissenterne - de kristne, der stod udenfor statskirken.

Først da Defoe var 60 år skrev han sin første roman (1719). Bogen gik som varmt brød og folk var overbevist om, at det var en autentisk beretning.

"Der var ikke en enke så fattig", siger en samtidig forfatter, "at hun ikke sparede en penny om dagen for efter en månedstid at kunne købe den vidunderlige bog om Robinson Crusoe". Det er siden blevet en af de mest udbredte og oversatte bøger i verden.

Den læses nu om dage mest i en af de forkortede børnebogsudgaver, men for at

få de religiøse betragtninger med i deres helhed, så må man ty til Dansk lærerforenings komplette oversættelse af Mogens Boisen.

Flygter fra faderen

Romanen foregår i puritanismens storhedstid i midten af 1600-tallet. Robinson Crusoe tilhører en velstående puritansk familie i York. Imod sin faders vilje rejser den unge mand til søs.

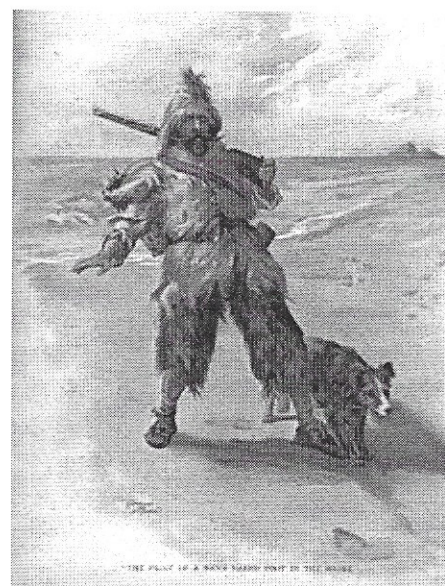
Han oplever det hårde liv til søs på flere rejser og slår sig omsider ned i Brasilien, hvor han tjener mange penge som plantageejер. Men i sin grådighed vil han øge omsætningen og sætter kurs mod Afrika for at købe flere slaver. Skibet forliser og ene mand redder han sig op på sin øde ø.

"Robinson Crusoe" er en fortælling om, hvordan en egoistisk eventyrer finder tilbage til Gud og bliver frelst.

Det meste af bogen er bygget op som dagbogsnotater, hvor vi får et fascinerende studie i den opfindsomme og flittige Crusoe, som går i gang med skabe sig en tilværelse fra bunden og kultivere sine omgivelser. Han får med møje bragt en del vraggods i land, deriblandt to tre Bibler, tobak og rom, redskaber og våben.

Herefter bliver han både agerdyrker, jæger, snedker, tømrer, kurvefletter, garver, væver, skrædder, arkitekt osv.

Det ensomme ø-liv giver ham god tid til at reflektere over sit hidtidige liv, og han erkender med skam, at han ikke har skænket Gud en tanke.

- Jeg mindes ikke, at jeg i al denne tid tænkte en eneste tanke, der blot i ringeste måde virkede i retning af at se op mod Gud eller indad med henblik på overvejelser vedrørende mit liv. En sjælens afstumpethed uden længsel efter Gud eller bevidsthed om synd havde taget mig i besiddelse.

Crusoe begynder derfor at læse Bibelen og søge Gud:

- I morgenstunden tog jeg Biblen, slog op på det Ny Testamente, begyndte at læse med stor opmærksomhed.... Der gik ikke længe, efter at jeg med ildhu havde taget fat på dette, før jeg konstaterede, at mit sind på dybere og ærligere måde berørtes af mit hidtidige livs syndighed. Jeg bad nu indtrængende Gud om at skænke mig angeren, og et nådigt forsyn ville, at jeg den selvsamme dag i den Hellige Skrift kom til disse ord: "Han har Gud med sin højre hånd ophøjet til fører og frelser for at give Israel anger og syndernes forladelse".

Jeg lagde bogen fra mig, og med både hjertet og hænderne løftet mod himlen råbte jeg i en sælsom tilstand af henrykkelse: "Jesus, Du ophøjede fører og frelser, skänk mig angeren!". (s. 110)

- Min tilværelse begyndte nu, skønt ikke mindre elendig for så vidt angår mine materielle omstændigheder, så dog at være meget lettere for min sjæl, og mine tanker ledtes ved stadig læsning af den Hellige Skrift og bøn til Gud hen imod ting af en højere natur. Jeg oplevede en væsentlig fred i sjælen, hvilket jeg hidtil ikke havde oplevet. (s. 111)

Mødet med Fredag

Efter en hel del år på øen ser Crusoe en dag fodspor i sandet. Det viser sig at være en af de vilde, som er blevet efterladt på øen af nogle kannibaler. Den vilde får navnet Fredag, og Crusoe går i gang som ivrig evangelist at oplære ham i kristendommen.

- Han lyttede med megen opmærksomhed og anerkendte med glæde tanken om, at Jesus Kristus var sendt for at forløse os, og med ikke mindre glæde, hvordan vi skulle bede til Gud, som kunne høre os helt oppe i sin himmel.

- Min sorg tyngede mig mindre, min bolig blev mig i allerhøjeste grad til behag, og når jeg betænkte, at jeg i denne ensomme tilværelse, hvortil jeg havde været henvist, ikke alene selv var blevet foranlediget til at skue mod himlen og søge til den hånd, som havde bragt mig hertil, men at jeg nu af forsynet var gjort til redskab til at frelse en stakkels vilds liv og, måtte jeg tro, også hans sjæl og bringe ham til den sande kundskab om religionen og den kristne lære, så at han kunne lære Jesus Kristus at kende, i hvem livet er evigt - jeg siger, at når jeg tænkte over alt dette, løb en lønlig glæde gennem enhver del af min sjæl, og jeg frydede mig hyppigt over, at jeg i det hele taget var blevet ført til dette sted, hvilket jeg så tit havde syntes var den skrækkeligste af alle de ulykker, der kunne være tilstødte mig. (s. 234)

- Den vilde var nu en god kristen, meget bedre end jeg, om end jeg har grund til
- Gud være lovet at håbe på, at vi var lige bodfærdige, og i samme grad nød de bodfærdiges trøst. Vi havde Guds ord at

Troen på Forsynet holder Crusoe oppe og ved at underlægge sig Guds ledelse finder han mening og håb midt i de trøstesløse omgivelser.

læse, og Hans Ånd var ikke længere borte til vor belæring, end hvis vi havde været i England.

Afskeden med øen foregår under stor dramatik. Et skib nærmer sig; nogle mytterister vil efterlade skibets kaptajn og to mænd på øen. Men Robinson og Fredag griber ind, og det er i stedet tre oprørere, som bliver tilbage på øen. I bogens sidste kapitler finder Robinson ud af, at hans plantage i Brasilien har gjort ham til en umådelig rig mand, og han foretager flere rejser.

Forsyn kontra fatalisme

Man kan sige, at Daniel Defoes "robinsonade" om det ensomme og afsondrede menneske banede vejen for det centrale moderne tema om menneskets fremmedgørelse og isolation. Men De-

foes univers er i modsætning til moderne fortællinger ikke dystert og nihilistisk.

Da der driver vragester i land, takker Robinson Forsynet og indser, at tidevandet både bliver brugt til at velsigne og tugte ham. Crusoe overgiver sig til Gud og stoler på, at Herren kontrollerer alle hændelserne i hans liv.

Troen på Forsynet holder Crusoe oppe og ved at underlægge sig Guds ledelse finder han mening og håb midt i de trøstesløse omgivelser, som han til sidst nærmest kan takke for.

For den puritanske forfatter er det naturligt, at mennesket, i sin yderste nød, påkalder Gud.

Anderledes med den moderne Robinson-historie i filmen "Cast Away" med Tom Hanks. Her kastes en mand også op på en øde ø. Men i modsætning til Crusoe er han helt alene og møder ingen. Efter et stykke tid på øen prøver han at hænge sig selv, men det mislykkes. Hovedpersonen forbliver fatalist og et symbol på menneskets ensomhed i universet, afskåret fra Gud, ultimativt fortabt og uden håb om at finde mening i sine lidelser.

Så Robinson Crusoe kan læses på flere planer. Det forbliver i dens korte version drengeromanen over alle drengeromaner. Den kaster lys ind over menneskets forpagter-forhold over for naturen, som Crusoe eksemplificerer. Og den er en symbolsk fortælling om det faldne menneske, adskilt fra Gud i sin synd, men som af Guds nåde kaldes tilbage i et forhold til Herren og til sine medmennesker.

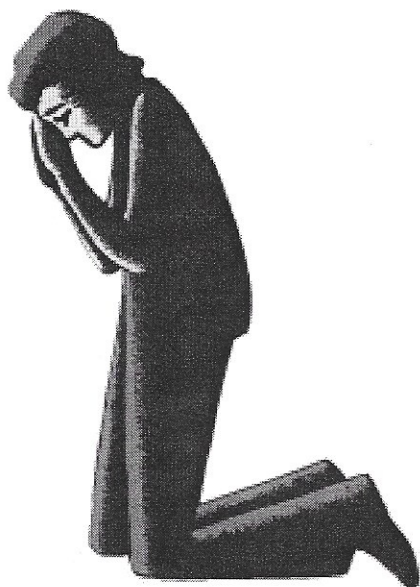
Læs gamle artikler og abonner på bladet på:

www.kristentperspektiv.dk

Jabes' bøn

"Jabes var den mest ansete af brødrene. Hans mor gav ham navnet Jabes, 'for jeg har født ham i smerte,' sagde hun. Jabes påkaldte Israels Gud og sagde: 'Gid du vil velsigne mig og gøre mit område stort, gid din hånd må være med mig, og du vil fri mig fra ulykke, så jeg ikke lider smerte.' Og Gud gav ham, hvad han bad om".

1 Krøn 4:9-10

Af Louis Nielsen

Denne bøn kommer nærmest som et indskud i en lang massiv tekst, som mest består af slægtsregistre.

På en eller anden måde må Krønikebogens forfatter (Ezra?) have skønnet, at den historie var vigtig at hans landsmænd, de hjemvendte judæere skulle kende.

Jabes er en ellers ukendt person i Judas stammebog. Krønikebogen nævner også en by i Juda med navnet Jabes og føjer til, at her boede nogle af "de skriftlærdes slægter" (1 Krøn 2:55).

Rabbinerne i senere tider spekulerede over, om der var nogen forbindelse med manden Jabes og landsbyen Jabes, og påstod ligefrem, at Jabes var mellem "de skriftlærdes slægter", der har givet byen navn.

Men det er gætteri, som let opstår omkring mennesker, man rent faktisk ved meget lidt om, men hvor det, man ved, på en eller anden måde har sat sig blivende spor i erindringen.

Tung start i livet

Jabes' fødsel er omgivet af sorg og tragedie, så det sætter sig spor i mandens navn, Jabes, "Sorgfuld". Døde hans far under tragiske omstændigheder, før Jabes blev født? var Jabes måske deform og handicappet? Vi ved det ikke.

Under alle omstændigheder har han haft en tung start i livet, og måske opnåede han sit ry som "den mest ansete af brødrene" på grund af, at han lykkedes med sit liv til trods for dette handicap eller denne tunge start i livet. Vi kan

grunde over det. Historien viser os flere eksempler på det.

At være født med "en guldsk" i munden" er ikke altid opskriften på at lykkes og blive en velsignelse. Velstand og uafbrudt fremgang ødelægger os måske mere som mennesker end barske kår gør det. Ingen af os behøver på forhånd at udlevere os selv til skæbnen, til en negativ, dårlig arv. I øvrigt gives der for den kristne ikke noget sådant som skæbnen. Hellere taler vi om Forsyn og bestemmelse og om at være sat.

Jabes overvandt sin negative arv og blev den mest respekterede af sine brødre. At kunne mobilisere et sådant livsmod og sådan en tro var, hvad Krønikebogens første læsere havde allermest brug for. Der var nok af ting, som kunne gøre dem mismodige og mistrøstige.

Bøn om materielle gaver

Hvordan overvandt Jabes? Hans bøn giver os en del af svaret. Læg mærke til, at det er "Israels Gud", han påkalder. Det er åbenbaringens og pagtens Gud, som knytter sig til sit folk og skaber dets historie, den Gud, som også knytter sig til hver enkelt af Abrahams efterkommere.

Det giver på samme tid både dybde og horisont og skaber grobund for tro og håb, der overvinder mismod og frygt. Og Jabes beder om Guds velsignelse og

ved, at Guds velsignelse altid er en gave, altid er af nåde, aldrig krav eller løn.

Man kan sige, at det, han beder om, er materielle goder, men modtages materielle goder i tro og i taknemmelighed til Gud, så giver de os også åndelig velsignelse i form af følelsen af afhængighed af ham og forståelse for, at når Gud giver, handler han med os som en fader, der giver sine børn gode gaver, således som Jesus fremhævede det i Luk 11:11-13.

"Gør mit område stort"

Jabes beder om, at Gud må "gøre mit område stort". Det kan lyde egoistisk, men er det nu det? Det handler lige så meget om forvaltning og husholderansvar. Hvis arvelod er Guds personlige gave til hver familie og hvert hus mellem Israels stammer, så er det kun godt at ønske sig land og ved sit arbejde at få det til at vokse, ikke nødvendigvis i omkreds, men i muligheder det giver sine opdyrkere.

Det er en attitude, som i allerhøjeste grad er forenelig med gudsfrygt og visdom ved at kende Herren, og generelt har den hele Skriftens opbakning og tilslutning. Den er en del af skabelsesmandatet. Også på det åndelige plan må vi bede Gud om at gøre os frugtbare.

Så beder Jabes også om, at "Guds hånd må være med ham". Beskyttelse, velsignelse og at blive vogtet og ledet er også blandt vore mest påtrængende behov.

Må du også "fri mig fra ulykke, så jeg ikke lider smerte", slutter Jabes sin bøn. Det behøver ikke kun at være fysisk ulykke efter sygdom, men også ulykke afstedkommet af synd og menneskelig deroute.

Smerter frygter vi alle, for de er et udtryk for vor sårbarhed. Smerter rummer også et element af noget ukendt: hvad skyldes de? hvor længe vil de vare? vil de blive værre? kan jeg bære dem?

Nogle gange nedbryder de også vore relationer til andre, idet de gør os irritable, pirrelige og urimelige, og de fylder ofte så meget, at vi ikke kan tænke på andet. På den måde kan smerter være destruktive i mere end en forstand.

At vi skal ønske at bede Gud om at fri os fra ulykke og smerte" er ikke det samme som at gøre sig til talsmand for lykkereligion og herlighedsteologi. Dybest set er det at vedstå sig sin skabthed

på samme måde, som Gud i al sin handling med os "kender vor skabning og kommer i hu, at vi er støv".

Jabes' bøn når ikke de tinder, Paulus' bønner i Efeser-, Kolossenser- og Filipperbrevet når - og hvordan skulle den kunne det? - men grundlæggende er hans bøn en bøn alle gudfrygtige kan bede, for den dækker vore grundlæggende fornødenheder. Og disse som alt andet i vore liv optager Gud, og vil han gerne møde.

Teksten om Jabes slutter da også "Og Gud gav ham, hvad han bad om". Til sidst nogle supplerende skriftord, som falder i tråd med, hvad vi har lært her:

Flere lignende bønner

"Gud er vor tilflugt og styrke, altid at finde som hjælp i trængsler" (Sl 46:2).

"Herre, du er min tilmålte del og mit bæger, du sikrer min lod. Målesnorene tildelte mig herlige steder, jeg kan fryde mig over min ejendom" (Sl 16:5-6).

"Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak. Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus" (Fil 4:6-7).

"Lad os altså med frimodighed træde frem for nådens trone, for at vi kan få barmhjertighed og finde nåde til hjælp i rette tid" (Heb 4:16).

"Alle gode og fuldkomne gaver kommer ned fra oven, fra lysenes fader, hos hvem der ikke findes forandring eller skiftende skygge" (Jak 1:17).

"Kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer" (1 Pet 5:7).

"Derfor skal de, der efter Guds vilje må lide, stadig gøre det gode og overlade deres sjæle til den trofaste skaber" (1 Pet 4:19).

Hotel Rwanda

Filmen "Hotel Rwanda" gjorde, hvad Øjvind Kyrøs bog om folkemordet ikke kunne. Den bragte Rwanda på alle folks læber igen. Som medie er film ganske effektivt til at sprede et enkelt budskab til masserne, mens et stykke faglitteratur, der går mere i dybden om konflikten, kun har en lille læzerskare.

"Hotel Rwanda" er bygget på en autentisk historie under folkemordet i de 100 sindssyge dage i Rwanda. Den foregår på det firestjernede Hotel des Mille Collines, hvor en masse europæere opholdt sig. Da de flygter ud af landet bliver det overrendt af mere end 1000 tutsier og moderate hutuer, som flygter fra volden i gaderne, hvor hutu-ekstremister med macheter og spyd begår massedrab.

Hotellets direktør Paul Rusesabagina er hutu, mens hans kone Tatiana er tutsi. I tre horrible måneder bruger Paul al sin snilde og kløgt på at holde flygtningene på hotellet i live ved at hindre regerings-soldaterne adgang til hotellet. Han må bestikke hærledere og lokale bander med whisky og cubanske cigarer, alt imens han prøver at ignorere vanviddet i Kigali og kørte hotellet videre, som om ingenting var sket.

Paul havde formentlig opgivet den nærmest håbløse kamp, havde det ikke været for hans kone, som opmuntrer ham, støtter ham og insisterer på, at det de gør er det rigtige - på trods af, at deres egne børn er i overhængende fare.

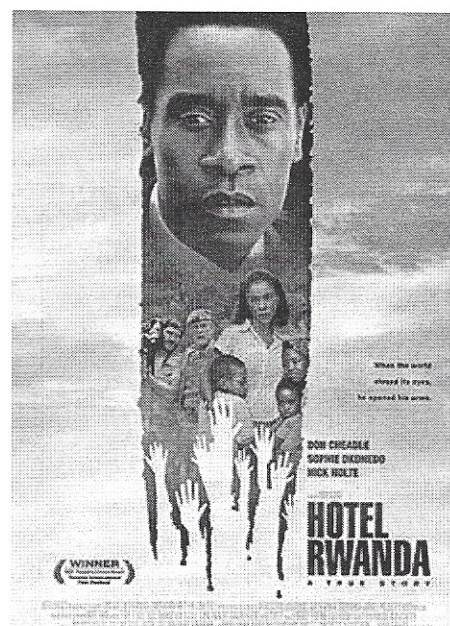
FN-generalen, som vi følger i Øjvind Kyrøs bog, bliver i filmen spillet af Nick Nolte. Han er perfekt i rollen som udbrændt og disillusioneret repræsentant for den FN-styrke, der kunne hjælpe, men nægter at gøre det, da de ikke har noget mandat til at gribe til våben.

Vesten ser den anden vej

På trods af, at det er en film med folke-drab som baggrund, er den ikke særlig voldelig eller blodig. Den viser kun tingene inddirekte, men det er ikke mindre effektivt.

Som i en scene, hvor Hotel-ægteparrets søn forsvinder, og da han bliver fundet i et buskads, så bærer de ham hjem. Han er oversmurt med blod, men det er ikke hans blod. Vi finder ikke ud af, hvad der er sket, men vi kan forestille os det. Eller da Paul en sen aften kører på en lille landevej og mærker en masse bump. Han finder efter et stykke tid ud af, at det er ligene i vejkanterne, han kører over.

På hotellet befinder sig også en vestlig journalist og fotograf, spillet af Joaquin Phoenix. Han sniger sig på et tidspunkt ud i gaderne og filmer massakren. Da Paul ser filmen er han både forfærdet, men også lettet. Nu må de da vågne op i Vesten og yde hjælp, når dette bliver vist i nyhederne, udbryder han. Fotografen siger i stedet til ham: "Jeg tror, at når folk

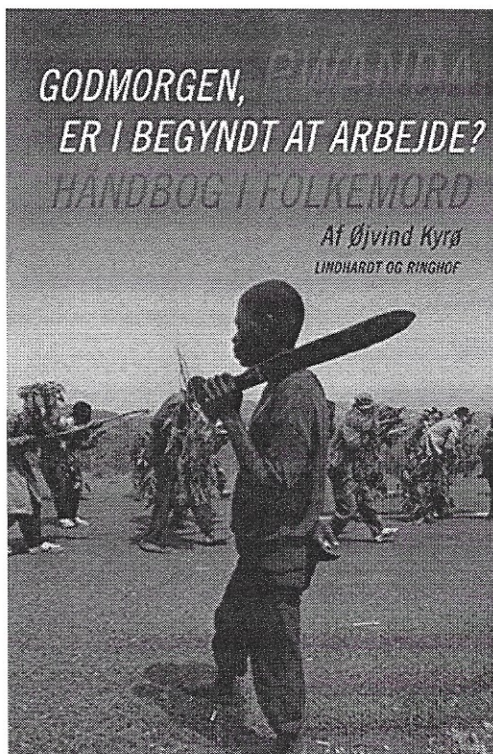

ser dette, så vil de udbryde "Åh min Gud, det er forfærdeligt, og så vil de fortsætte med at spise deres aftensmad".

Og det var, hvad Vesten gjorde. Spiste deres aftensmad færdig og glemte alt om Rwanda - da Vesten vågnede op var én million mennesker i Rwanda dræbt.

Det er en af de bedste og vigtigste film det seneste års tid. Det er en dramatisk historie om exceptionelt mod og næstekærlighed. En nervepirrende historie på en mørk, mørk baggrund om en mand, som åbnede sine arme, da verden kikkede væk. Filmen kan nu lejes eller købes på DVD.

Carsten Thomsen

Baggrund:

Siden selvstændigheden i 1962 har Rwandas udvikling været præget af modsætninger mellem de to grupper, hutuer (ca. 85 procent af befolkningen) og tutsier (15 procent). Skellet mellem de to grupper er ikke primært etnisk, men mere socialt. Hutuerne var jorddyrkere, mens tutsier var kvægavlere.

Det var de europæiske koloniherrer, der "opfandt" den etniske modsætning mellem de to grupper, idet man betragtede bønderne som laverestående, mens tutsierne blev anset for højerestående. Under det europæiske herredømme blev hutuerne udsat for grov diskrimination af tutsi-eliten.

I forbindelse med overgangen til selvstændighed blev tutsi-monarkiet afskaffet efter en folkeafstemning. I stedet blev Rwanda domineret af hutuer, der nu diskriminerede over for tutsi-mindretallet, som flygtede i stort tal. Hutu-styret kom fra 1990 under voksende pres fra den tutsi-dominerede oprørsgruppe RPF, som fra baser i Uganda indledte en guerillakrig mod regeringen. Der blev i 1993 indgået en våbenhvile, hvori indgik planer om en bred samlingsregering.

Planen førte til, at hutu-ekstremister planlagde et folkedrab på tutsierne, hvilket blev ført ud i livet efter at hutu-præsidenten Habyarimana i april 1994 blev dræbt ved et flystyrt. I de følgende måneder blev op mod én million tutsier og moderate hutuer myrdet. RPF kæmpede videre i Rwanda og overtog i juli 1994 regeringsmagten. Ca. to millioner hutuer - herunder mange, der havde spillet en ledende rolle i forbindelse med myrderierne - flygtede til Congo. (*Gads Historieleksikon*)

Da vesten lukkede øjnene for folkemordet i Rwanda

Under læsningen af journalisten Øjvind Kyrø's bog om folkemordet i Rwanda ryster man vantrø på hovedet gang på gang.

Hvordan kunne det ske? Hvorfor dette enorme had, som fik regeringssoldater, ekstremister, kriminelle bander og helt almindelige mennesker til at slagte naboer, venner og endda familiemedlemmer med macheter, spyd og køller? Hvorfor disse samvittighedsløse diktatorer? Hvorfor kikkede stormagterne den anden vej, mens de var helt klar over, hvad der skete i det fattige afrikanske land? Hvorfor reagerede FN ikke? Og hvorfor nåede folkedrabet ikke tidligere frem på avisernes forsider og i toppen af tv-nyhederne?

Svaret ligger lige for: Ingen interesserer sig for Afrika.

Der findes ingen olie. Ingen penge. Ingen stemmer på valgdagen i de vestlige lande - jo, måske kun lige at tabe. Desuden kom folkedrabet lige efter USA's mislykkede mission i Somalia, hvor 18

Af Carsten Thomsen

amerikanske soldater blev dræbt, og tv-seere i USA så et lig blive slæbt gennem Mogadishus gader.

Præsident Clinton trak tropperne ud og besluttede aldrig at intervenere i Afrika mere. Det blev en skæbnsvanger beslutning, som Clinton senere i sine erindringer fortrød.

Øjvind Kyrø siger det præcist i et interview om Rwanda:

- Afrika er ikke på dagsordenen i Vesten i dag. Der er ingen penge i Afrika sammenlignet med Asien. Der er ikke noget opsving på vej. De danske medier praktiserer en form for redaktionel racisme. Hvis der står noget i aviserne om Afrika, er det som regel på rejsesiderne. Man ønsker ikke at have faste korrespondenter dernede. Vi har ikke kendt Afrika særlig længe sammenlignet med eksempelvis Sydamerika. Vi forstår ikke rigtigt, hvad der foregår. Vidensniveauet er ringe, og mennesker lægger instinktivt afstand til det, de ikke forstår, siger han.

Vidne til massedrab

Som en af de få vestlige journalister var han i landet, da folkedrabet foregik. Udover sine egne oplevelser, så følger vi i det meste af bogen den canadiske general Romeo Dallaire, som leder FN-missionen i Rwanda. Han bliver konflikstens helt, hvis man kan tale om det. Hans indædte kamp for at få styrket FN-man-

datet i Rwanda, hans korrespondance med FN-toppen, hans møder med de afrikanske ledere er levende beskrevet.

Hans ihærdige indsats bar ikke megen frugt. I stedet for at forøge antallet af FN-soldater, blev de beordret ud af landet, da USA, Frankrig og Storbritannien ikke mente, at det var nødvendigt at blive. Og det på trods af, at de tre lande via satellit-overvågning vidste, hvad der var i gang.

Halv million kunne reddes

Det mest tragiske ved den omfattende massakre er, at den med meget få midler kunnet være blevet inddæmmet og stærkt begrænset. En rapport fra den amerikanske hær og Georgetown Universitetet konkluderede flere år efter, at flere hundredetusinder liv var blevet reddet, hvis der i Rwanda havde stået en robust FN-kampstyrke på blot 5.000 mand med behørig luftstøtte, logistik og kommunikationsudstyr. En halv million mennesker havde været i live i dag, hvis en sådan styrke havde grebet ind mellem den 7. og 21. april, for på dette tidspunkt havde myrderierne ikke grebet om sig i det sydlige Rwanda.

Øjvind Kyrø beskriver, hvordan folkemordet var nøje planlagt. Forsyninger fra Kina med tusindvis af macheter og tungere våben fra Egypten (krigsmateriellet blev finansieret af den udenlandske bistand), opbygningen af Interahamwe, en slags Hitler-jugend på steroider, et effektivt efterretningsvæsen, der kunne udpege tutsierne og de moderate hutuer og en særdeles effektiv propaganda-maskine i statsradioen, der opfordrede folk til at gå i gang med at "arbejde" og "fælde de høje træer" - dvs. dræbe tutsier.

Sandelig er Rwanda endnu et trist eksempel på, at den rå magt stadig triumferer. De moderate politikere, som fandtes i den politiske proces i Rwanda, blev holdt uden for indflydelse, og var de første, som fik kappet hovederne af, da myrderierne gik igang.

Der var nok af faresignaler, og Dallaire rapporterede i et væk til FN om Hutu-magthavernes overtrædelse af freds aftalen mellem de stridende parter. Alligevel fik han gang på gang kun halvhjertede løfter ud af det, og et Sikkerhedsråd, der ikke ville løfte en finger.

Da RPF-rebellerne endelig får overløbet landet og indtager Kigali, så flygter

Kristne i Vesten bør lære mere og interessere sig mere for Afrika. Den afrikanske kirkes nyere historie er en fortælling om masseomvendelser, tegn og undere, dårlig teologi, uudannede præster og frafald, om ubeskrivelig nød og lidelser og i Rwandas tilfælde om folkemord i Guds navn.

flere hundrede tusinder af hutuer i frygt for gengældelser - heriblandt tusinder af folkemordere. Det internationale samfund har langt om længe fået ordene folkemord i deres mund og millioner af dollars bliver postet i flygtningelejre og FN-soldater for at beskytte flygtningene. Som Kyrø tørt konstaterer: Folkemorderne nød verdens medynk.

Kyrø kritiserer også i bogen nødhjælpsorganisationerne for at være for bureaukratiske og for skeptiske over for de rapporter om massakrer, som kom fra Rwanda.

Den lidende afrikanske kirke

Paradoksalt nok er Rwanda et af de afrikanske lande, hvor kristen mission har haft størst fremgang. Omkring 80 procent regner sig for kristne - hvoraf lige under halvdelen er katolikker. Mange steder blev kirkerne benyttet som henrettelsessteder og macheterne ført af kirkegængere, hvilket er rystende at tænke på. Stærkt står den katolske kvinde Rose Burizihiza øjenvidneberetning om folkemordet. Hun var vidne til utallige drab og voldtægter og blev også selv voldtaget.

Hun fortæller blandt andet om, hvordan det er nu at bo side om side med de hutuer, som før begik drab på hendes familie og venner. En grotesk situation, da hun ikke engang tør vidne imod dem af frygt for, hvad de vil gøre ved hende og hendes børn. Hun kom sammen med dem til gudstjeneste og ingen af dem

bad hende om tilgivelse for det, de havde gjort imod hende. Syndserkendelse og tilgivelse er uomgængelig for at forsoning kan finde sted, og bogen giver ikke meget håb for, at den er i nærheden af Rwanda.

Rwanda blev et nyt "killing fields" som i Cambodia, og desværre fortsætter vesten med at lukke vinduet i den globale landsby for drab uden for vores dør.

Ser man på Darfur-regionen i Sudan er det endnu et eksempel på etniske udrensninger, der er foregået alt for længe uden international indgriben, på dårligt udrustede fredsstyrker, som har svært ved overvåge en skrøbelig våbenhvile, på nødhjælp, som alt for sent er kommet frem.

Verden har lært ganske lidt af Rwanda. Kristne i Vesten bør lære mere og interessere sig mere for Afrika. Den afrikanske kirkes nyere historie er en fortælling om masseomvendelser, tegn og undere, dårlig teologi, uudannede præster og frafald, om ubeskrivelig nød og lidelser og i Rwandas tilfælde om folkemord i Guds navn.

Vi må bede og støtte den afrikanske kirke, som vokser voldsomt i disse år. Vi må huske på de mange kristne martyrer, som dør for deres tro i Afrika. Og vi må arbejde for retfærdighed i Afrika - både når det gælder aids, tredje-verdens gæld, hungersnød og etniske udrensninger.

Jesu ord: "Alt, hvad I har gjort mod en af disse mine mindste brødre, det har I gjort mod mig", gælder også for Rwanda.

Pluralisme

= en alvorlig udfordring til kristendommen

Pluralismen har flere former, men dens fællestræk er, at den ikke anerkender nogen sandhed som absolut eller nogen værdier som absolutte.

Sandheden er mangfoldig, og nogen evig og universel sandhed findes ifølge pluralismen ikke. Det samme gælder "værdierne", som nu kaldes "værdier" og ikke ledetråde, pejlemærker, love eller principper, fordi de er personlige og subjektive og ikke bygger på nogen ydre autoritet, men kun på ens egen smag og ens eget valg.

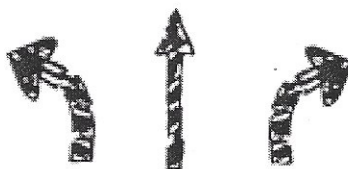
Bibelens formaninger til os om at følge "Vejen, Kristus, Ordet" og adlyde evangeliet er fy-ord for pluralismen; "fundamentalisme" vil den kalde det, og noget værre og mere belastende skældsord har den ikke i sit ordforråd.

Vi mærker pluralismens fremtrængen overalt i samfundslivet, men også i kirken, og vi er simpelthen tvunget til at forholde os til det. (At forsøge at lukke sine øjne for det er at lade sig stikke blå i øjnene eller at søge ind i en ghetto.)

Pluralismen vil selvfølgelig hævde, at den har gjort os fri ved at frigøre os fra alle autoriteter og bindinger og stillet vores selv op som den øverste autoritet. Der er frit valg på alle hylder, og det er op til os selv alene at afgøre, hvad vi vil tro på, hvad vi vil mene og tænke, og hvad vi vil vælge.

Kom bare an! Grib dagen! Projektet er dit eget. Prædikerens sarkastiske råd til den unge lyder rigtigt - endelig er der da noget i Bibelen, som lyder fornuftigt - "Glæd dig, unge mand, mens du er ung, lad dit hjerte være glad i ungdommens dage. Gå ad de veje, du vil, og efter det, dine øjne ser" (11:9).

Men så kommer det memento, den efterskrift, som ødelægger det hele: "Men du skal vide, at Gud vil kræve dig til regnskab for det alt sammen". Der er det med Gud, som ødelægger det hele, - eller redder det hele - alt efter hvilke

"Pluralisme er den anskuelse, der ikke anser den virkelige verden for at være en enhed, men tilfældige paralleller af forskellige principper og elementer.

Både i samfundet og i kirken et fænomen, der i stedet for enhedsdannende faktorer betonere den selvhævende vilje (magtkravet) hos gruppeinteresser.

Teologisk set er pluralismen et forsøg på mod enhver skrifts- og bekendelsesmæssig tradition at tage enhver mening (så vidt muligt ligeberettiget) for gode varer og dermed principielt sætte spørgsmålstegn ved kirkens læregrundlag eller opløse den".

*"Teologisk ordbog"
af Hanselmann og Swarat*

Af Louis Nielsen

pejlemærker vi har lagt for vort liv.

Er Gud der ikke, så er alt for så vidt tilfældigt og i evigheds sammenhæng meningsløst; universet, jorden, planterne, dyrene, menneskene, livet kom der af tilfældighedernes tilfældighed i uendelig potens, og det opløser sig selv i det store Ragnarok før eller siden.

TIDENS AFGUDER (1)

pluralisme

Paulus' tro på Kristi opstandelse gør regnskabet op på den måde, at: "Er Kristus ikke opstået, så er jeres tro forgæves" og lidt længere henne i samme kapitel drager han de praktiske konsekvenser heraf: "Hvis døde ikke opstår, så lad os æde og drikke, for i morgen skal vi dø" (1 Kor 15:17 & 32).

Men han skynder sig også at slå fast, hvad der for ham er "hardcore" fact, at "nu er Kristus opstået fra de døde som førstegrøden af dem, der er sovet hen" (vers 20). For kristne er det ubetinget sandt, det som Nordal Brun synger om i sin påskesalme:

"Jesus lever, graven brast,
han stod op med guddoms væld,
trøsten står som klippen fast,
at hans død og blod skal gælde;
lynet blinker, jorden bæver,
graven brast, og Jesus lever".

Ja opstandelsen er som antydnet i Nordal Bruns salme en jordomstyrtende begivenhed, indvarslingen af "den store dag", Gud har bestemt, da "han vil holde dom over hele verden med retfærdighed ved en mand, som han har bestemt dertil; og han har gjort det troværdigt for alle ved at lade ham opstå fra de døde" (ApG 17:31).

Verdens hån

Pluralismen er således ikke for den, som vil være kristen, et muligt og gyldigt valg, fordi han eller hun insisterer på:

- Guds herredømme og autoritet,
- at sandheden er en,
- at vejen til frelse ubetinget går gennem Jesus Kristus som den eneste frelser,
- at godt og ondt findes, og at der er en klar skillelinje mellem dem.
- at der er to veje, en som fører til livet og en, som fører til fortabelse,
- at der er sådan en ting som synd,

- og at noget klart er bedre end noget andet.

Dermed gør den kristne sig fremmed over for sin samtid, risikerer at blive kaldt hykler og dobbeltmoralisk og blive kaldt "fundamentalist" og dermed slået i hartkorn med dem, man anser for at være samfundets fjender.

I stigende grad må vi være indstillet på at "blive hånet for Kristi navns skyld", og at der er "skam og vanære" knyttet til at vedkende sig Jesu navn, ja i visse tilfælde at "blive hadet for Kristi navns skyld". Men er det iøvrigt ikke klart sagt af både Jesus og apostlene og en del af kristnes erfaring i verden, at sådan vil det gå?

Afgudsdyrkelse

Set ud fra en bibelsk tankegang er pluralisme afgudsdyrkelse, fordi den indsætter en anden Gud end den sande Gud, som vi skal elske og adlyde (Mark 12:28-34).

"For os" siger Paulus, er "der kun én Gud", og fører han til "fra ham er alle ting, og vi til ham" (1 Kor 8:6). Han gør også krav på vor tro, vor lydighed og vor kærlighed.

Johannes understreger med store bogstaver, at "Jesus Kristus er den sande Gud og det evige liv". Og i samme åndedræt advarer han: "Kære børn, vogt jer for afguderne" (1 Joh 5:20-21).

Det er afgudsdyrkelse og oprør mod den hellige Gud at gøre naturen, eller skønheden, eller tanken, eller følelsen eller videnskaben, eller partiet eller sig selv til Gud.

Kristen apologetik og forkyndelse og ikke mindst levevis bliver svær i en pluralistisk verden. For hvor er autoriteten, og hvad magter et "så siger Herren", hvis det på forhånd mødes med en afvisning af, at der findes nogen autoritet og nogen evig konsekvens af vore valg. Der er virkelig et arbejde at gøre med at "bryde fæstningsværker ned og gøre enhver tanke til en lydig fange hos Kristus" (2 Kor 10:3-6). Til det er det kun Åndens mægtige våben, som dur.

Kristi kors er og bliver en forargelse, men i dag er dårskaben knyttet til, at vi kristne hævder, at Gud er én, og Jesu navn er det eneste navn til frelse, og at Jesus alene er vejen, sandheden og livet, som fører til Gud.

Det at prædike de to første trosartikler, artiklen om Gud og artiklen om Sønnen er vigtigere end det måske har været på

*Kristi kors er
og bliver en
forargelse, men i
dag er dårskaben
knyttet til, at
vi kristne hævder,
at Jesus alene er
vejen, sandheden
og livet.*

noget tidspunkt i kirkehistorien. "Evgit liv" er jo, som Jesus siger, "at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham du har udsendt, Jesus Kristus" (Joh 17:3).

Dilemma

Kristne kan ofte føle sig i et dilemma, når de skal forsvare deres tro i verden. For evangeliet lægger vægt på "fred", "forligelse" og "tilgivelse", på at Jesu disciple skal tale sandhedens sag i en atmosfære af kærlighed, og at de "skal elske deres fjender og gøre godt mod dem, der hader og forfølger dem".

På den anden side afviser Jesus, at han er kommet for at stifte fred på jorden og understreger, at han tværtimod er kommet for at vække splid, endda splid mellem husfæller og nære slægtninge. Og Paulus udtaler forbandelse over sig selv og andre, ifald han eller nogen anden prædiker evangeliet i strid med, hvordan det var overleveret ham.

Kristendommen er insisterende og appellerende på samme tid, kompromissøgende og ufredskabende, mild og opsøgende og konfrontatorisk på samme tid.

Hellig krig

Bibelens sprogbrug rummer den samme

modsætning: er sagtnodigt og krigerisk på samme tid, og dens metaforer og billeder henviser til paradiset og slagmark på samme tid.

"Hellig krig" er også noget Bibelen kender til - i Det gamle Testamente ikke kun som metafor, i Det nye Testamente kun som metafor og billede.

Kristne har kun lov til at kæmpe med åndelige våben, og Jesus forbyder sine disciple at bruge sværd. På det punkt som på mange andre er der en verden til forskel mellem kristendom og Islam. Men der er også lighedspunkter, og disse får nogle mennesker til at sammenstille Islam og kristendom og til at påstå, at de kan komme ud på et.

Frygten for Islam bliver også til uvilje mod kristendommen, og de lovmæssige begrænsninger, man ønsker at indføre mod Islam, vil man også indføre mod de kristne.

Både Islam og kristendommen er eksklusive i deres sandhedskrav. Men i modsætning til Islam er kristendommen imod anvendelse af magt. Kun Gud har i kristendommen mandat til at udøve magt, kirken har det ikke, og den enkelte kristen slet ikke.

Først ved verdens ende, når Kristus kommer igen, kommer Guds rige, og "Gud og Lammet tiltræder kongedømmet". Kristen teologi er korsteologi og kun i det eskatologiske perspektiv herlighedsteologi. Islam derimod er verdensherredømme her og nu; Islam og politisk magt og Islam og jura kan ikke adskilles.

Kristne har ikke andre midler end at appellere til hjerte og samvittighed, overbevise med sandheden og sandhedens kraft, henvise til Guds gerninger og underbygge vore påstande ved at henvise til Skriften og til det, Gud siger os gennem Skriften. Kristne har også bønnens mulighed og bønnens åbne adgang til Gud. Så er kristne også iboet af Helligånden og har dermed allerede noget af den kommende verdens liv indplantet i sig. Og det "er vel ikke så ringe endda".

Krydret tale

Kristne oplever, som Jesus også gjorde opmærksom på det i sine lignelser, at Guds ord ikke bliver sået i ren jord. Alle slags sædekorn er allerede til stede. For også Guds fjende sår og har allerede sået.

Det er en af grundende til, at omvendelse ofte er så hård en proces, og at det koster kamp ikke mindst mod ens egen natur at følge Jesus. "Kødets lyst står Ånden imod, og Ånden står kødet imod. De to ligger i strid med hinanden, så I ikke kan gøre, hvad I vil" (Gal 5:17).

Som kristne må vi holde fast ved, at "den tro, som én gang for alle er overdraget de hellige" (Judas 3), bringer disse modsætninger med sig, og vi må aldrig lade strategi, taktik eller ren og skær pragmatisme forlede os til at slække på det.

Aldrig må vi blive indelukkede, selvtilstrækkelige, fordømmende hellige, aldrig hadefulde og nedladende. På den anden side må vi heller ikke "falde i med tapetet", blive konturløse og ufarlige kristne, som for længst har mistet både salthed og bid.

Faren for, at vi tilpasser os verden, er større end, at verden tilpasser sig os. Vi må kunne tale ind i vor samtid og i vor kultur, men vi må ikke blive sammenfaldende med vor tid og vor kultur. Vi må ikke gå under falsk varemærke og arbejde med skjult dagsorden.

Slækker på Jesu krav

At tale frit og åbent er den kristnes adelsmærke. På den anden side indrømmer evangeliet også enhver, som vi henvender os til, frihed til at afvise det. Men er det ikke nu og da som om skamfuldhed over at være kristen har vundet frem mellem os, og at vi anser det for godt bare, at mennesker kommer i kirke og bliver en del af vor statistik, og at vi er villige til at give køb og fire ikke så lidt på sandheden for at imødekomme og fastholde mennesker?

Er det ikke sådan, at vi slækker på Jesu radikale krav om at følge ham og ikke lægger så meget vægt på det, "vi er blevet oplært til i Kristus" (Ef 4:21), som vi engang gjorde? Ser vi ikke mange ting krybe ind i kirkens liv og ind i den enkelte kristens liv, som er langt fra den grundvold vi har fået lagt i Kristus?

Det kritiske spørgsmål, alt dette stiller os, er: Hvor længe kan vi forblive kristne i en verden, som bekender sig til pluralismen, og hvor længe kan vi forblive Jesu Kristi kirke, hvis vi ikke har nogen kærlighed til Jesu ord og ingen intention om at holde os til det?

TEMA: KØNSROLLER

Perspektiv Bibelskoles 22.seminar:

Odense (Vesterbro 9 B) lørdag den 29.oktober og København (Højnæskirken, Rødovre) lørdag den 12.november. Seminaret begynder begge steder kl.10.00 og slutter 16.30.

Tema: "Kønsroller - i bibelsk, ægteskabelig, teologisk, kirkehistorisk, praktisk og sociologisk belysning".

Sven Straarup, Karl-Jørgen Helmich, Louis Nielsen og andre underviser.

Deltagelse i seminaret er gratis for den, som er tilmeldt Perspektiv Bibelskole; alle andre betaler 75 kr, som dækker frokost med mere og studiemappe.

Udførligt program udsendes senere.

Yderligere oplysninger kan hentes på www.kristentperspektiv.dk

Tilmelding:

sker vest for Storebælt til Henning Lytje, Falen 61 A, 5000 Odense C, 74415540, mail lytje@galnet.dk senest den 27.oktober

øst for Storebælt til Sven Straarup, Cellovej 7, 2730 Herlev, 44911641, mail s.straarup@get2net.dk

Vær hjertelig velkommen!

PERSPEKTIV BIBELSKOLE

C. S. Lewis om forsoningen

Gud er kommet til denne "af fjenden besatte verden", i menneskelig skikkelse. Og hvad var ideen bag det hele? Hvad kom han for? Ja, for at lære os noget selvfølgelig; men lige så snart man åbner Det nye Testamente, eller en anden kristen bog, vil man opdage, at der hele tiden bliver talt om noget andet - om Hans død og Hans opstandelse. Det er tydeligt, at de kristne mener, at beretningens hovedpunkt findes her. De tror, at det væsentlige, Han kom for, var at lide og at blive slået ihjel.

Før jeg blev en kristen, havde jeg den opfattelse, at det første, en kristen måtte tro på, var en bestemt teori angående meningen med Hans død. Ifølge denne teori ville Gud straffe mennesket for at have forladt ham og slået sig sammen med den store rebel, men Kristus lod sig frivilligt straffe i vort sted, og derfor lod Gud os slippe. Nu indrømmer jeg, at selv denne teori ikke forekommer mig slet så umoralsk og skør, som den tidligere gjorde; men det var ikke det, jeg ville sige. Hvad jeg senere forstod var, at hverken denne teori eller nogen anden er kristendom. Det centrale i den kristne tro er, at Kristi død på en eller anden måde har givet os fred med Gud og givet os en ny start. Teorien om hvordan det gik for sig, er et andet spørgsmål.

En hel del teorier er kommet til udtryk med hensyn til, hvordan det virker, men hvad alle kristne er enige om, er, at det virker.

Svært at forstå

.... Vi tror, at Kristi død lige netop er det punkt i historien, hvor noget, som er absolut umuligt at forestille sig, trænger igennem udefra og ind i vor verden. Og hvis vi ikke engang kan forestille os atomerne, som vores egen verden er opbygget på, så er vi selvfølgelig heller ikke i stand til at forestille os dette.

Sandelig, hvis vi kunne forstå det helt og fuldt, ville selve den kendsgerning bevise, at det ikke var, hvad det gav sig ud for at være - det ufattelige, det uskabte, fænomenet bag naturen, der slår ned i naturen som et lyn.

Man spørger sig selv, hvad det hele skal tjene til, når man ikke kan forstå det. Men det er let at svare på. Et menneske kan spise sit middagsmåltid uden helt at forstå,

I Narnia-serien er vi kommet til det afgørende sted, hvor løven Aslan dør. I den forbindelse bringer vi et uddrag fra C. S. Lewis bog "Det er Kristendom" om hans syn på forsoningen.

hvordan maden indvirker på ham; det er i hvert fald helt sikkert, at han overhovedet ikke vil vide noget om det, før han har indtaget det.

Man siger os, at Hans død har tvættet vore synder bort, og at Han ved at dø gjorde døden selv magtesløs. Det er formelen. Det er kristendom. Det er, hvad man skal tro på. Enhver teori vi bygger op, om hvordan Kristi død udvirkede dette, kommer efter min mening i anden række; de er slet og ret planer eller diagrammer, vi kan opgive, hvis de ikke hjælper os; og selv om de hjælper os, må de ikke forveksles med sagen selv. Ikke desto mindre er disse teorier nok værd at se nærmere på.

Den teori, de fleste mennesker kender til, er den, jeg nævnede lige før - den om at være sluppet fri, fordi Kristus frivilligt havde påtaget sig at bære straffen i vort sted.

En uskyldig straffes

For en overfladisk betragtning synes dette at være en vanvittig teori. Hvis Gud var forberedt på at lade os slippe, hvorfor i alverden gjorde han det så ikke bare? Og hvad mening kunne der være i at straffe en uskyldig person i stedet for? Ikke nogen, såvidt jeg kan se, hvis man altså tænker på straf af lignende karakter som den, man knytter til en politiretssag.

På den anden side, hvis man tænker på en gæld, så er der mere end mening nok i, at en person, der ejer nogle værdier, betaler på en andens vegne, som ingen ejer.

Eller hvis ikke man knytter det "at bøde for noget" til at have noget med straf at gøre, men opfatter det på den mere gængse måde, "at tage skraldet", eller "at betale gildet", så er det selvfølgelig en kendt sag, at når en person har rodet sig ind i noget, han ikke kan komme ud af igen, er det som regel en god ven, der påtager sig alt besværet med at få ham ud af det.

Hvad var det nu for noget, mennesket havde rodet sig ind i? Det havde forsøgt

selv at bygge noget op, at handle, som om det tilhørte sig selv. Med andre ord det faldne menneske er ikke blot et ufuldkomment væsen, der kan blive bedre, det er en oprører, som må nedlægge sine våben. At gøre dette, at overgive sig, at sige, at man angrer, at indse, at man har været inde på et galt spor, og at forberede sig på at starte livet forfra, fra bunden - det er den eneste måde at komme ud af rodet på.

Omvendelsen

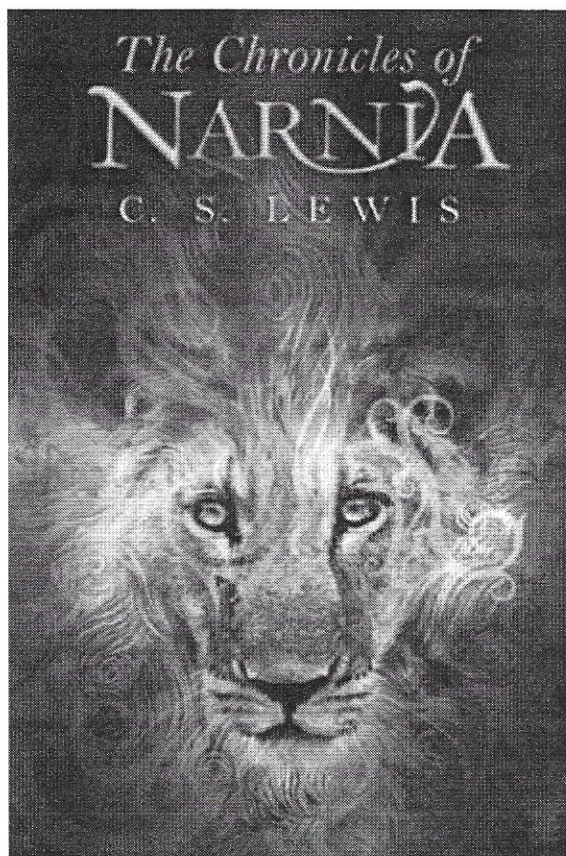
Denne overgivelsesproces - denne fuldfart-frem bevægelse - kalder de kristne omvendelse. Og den er der ikke noget særlig morsomt ved. Det er noget, som er meget sværere end bare at sige undskyld. Det betyder at aflægge al den indbildskhed og selvstændighed, vi har tillært os og opøvet os i igennem årtusinder. Det betyder at dræbe noget af sig selv, at lide en slags død. Faktisk er kun et godt menneske i stand til at angre; kun et godt menneske kan angre fuldkomment. Jo værre man er, jo større behov har man for det, og jo mindre er man i stand dertil.

Den eneste person, der kunne gøre det fuldkomment, ville være et fuldkomment menneske - og han ville ikke behøve det.

Men tænk nu hvis Gud blev menneske - antag at vor menneskelige natur, som kan lide og dø, blev sammensmeltet med Guds natur i en person, så ville denne person kunne hjælpe os. Han kunne overgive sin vilje og lide og dø, fordi Han kunne gøre det fuldkomment, fordi Han var Gud. Du og jeg kan kun gå gennem denne proces, hvis Gud gør det i os; men Gud kan kun gøre det i os, hvis Han bliver menneske. Vore forsøg på at dø denne død vil kun lykkes, hvis vi tager del i Guds død, ligesom vi kun kan tænke, fordi vores tænkning er en dråbe i det hav, der er Hans intelligens. Men vi kan ikke tage del i Guds død, med mindre Han dør; og Han kan ikke dø, medmindre Han bliver menneske. Det er i denne forstand, Han betaler vores gæld og lider dét på vores vegne, som Han ikke behøvede at lide.

(Kap. 4, s. 60-65 "Den sande Omvendelse" fra bogen "Det er Kristendom", oversat af Kirsten Årup Mortensen, Scandinavia 1996)

Aslan alene med Heksen

Af Louis Nielsen

Det store tema i dette og de to næste kapitler er "forsoningen", et tema, som ikke alene er centralt i kristendommen, men også optog Lewis meget. Men forsoningens teologi er ikke den letteste ting i verden at forklare, og da slet ikke børn, skulle man mene.

Det, forekommer det os, er lykkedes for Lewis og det på en både gribende måde, men uden at sætte noget af dybden, helligheden og det hemmelighedsfulde, som forsoningen er omgivet med, over styr, snarere tværtimod.

Forsoningen er vigtigere at forholde sig til som handling og faktum end at kunne forklare og forstå. Det sidste formår alligevel kun Gud. Og det afspejler sig i Lewis' fortælling, hvor tyngdepunktet i fortællingen rettes mod Løven Aslans død, men ikke uden at sættes ind i en større historie.

"Nu må vi vende tilbage til Edmund". Sådan begynder kapitel 13. Og hvor er alting blevet hårdt for Edmund. Modløshed har også sænket sig over dværgen, heksens løber. Hun venter på, at en af hendes ulve skal bringe nyt om slagets gang; dværgen har allerede opgivet håbet: "Det kan ikke være godt nyt", svarer han.

Dværgen ved udmærket, at de er op imod Aslan, men han er for bange til at nævne Aslans navn. Det bliver kun til et forsigtigt "han".

Mellem sig planlægger heksen og dværgen Edmunds henrettelse. Den ventede ulv indfinder sig, og det er bestemt ikke godt nyt den bringer med sig. Dens herre er blevet dræbt, og dens budskab til det lille selskab er "Flygt! Flygt!" Men så let kapitulerer heksen ikke. Tværtimod giver hun mobiliseringsordrer til hele sin hær af "kæmper, varulve, ligædere, gespenster, trolde, minotaurer, furier, huldre, fantomer og svampefolk". Medens ulven iler bort for at udføre heksens ordre, gør hun sig klar

N A R N I A

Løven, heksen og
Garderobeskabet - 5. del

til Edmunds henrettelse.

“Gør ofret klar” befalede heksen, og dværgen knapper Edmunds skjorte op og tvinger brutalt hans hovede tilbage. Edmund hører en underlig lyd - vish - vish - vish, og det går op for ham, at det er lyden af en kniv, der blev hvæsset:

“I samme øjeblik hørte han høje råb fra alle retninger - en dundren af hove og en basken af vinger - et skrig fra heksen - forvirring overalt omkring ham. Og så mærkede han, at hans bånd blev løsnet. Han mærkede stærke arme om sin krop og hørte buldrende, venlige stemmer sige ting som “

“Ikke længe efter begav kentaurene og enhjørningerne og hjortene og fuglene (de var naturligvis den undsætningsekspektion, som Aslan havde sendt af sted) sig tilbage til Stenbordet med Edmund.”

For Edmund, forræderen betød hans redning, at han nu kom til at stå ansigt til ansigt med Aslan. Men i overensstemmelse med Aslans ufravigelige regel om aldrig “at fortælle nogen, nogen andens historie end hans eller hendes egen”, så “er der ingen grund til at fortælle, hvad Aslan sagde (og iøvrigt var der ingen, der hørte det), men det var en samtale, Edmund aldrig glemte”. “Da de andre nærmede sig, vendte Aslan sig og gik dem i møde sammen med Edmund. “Her er jeres bror,” sagde han, “og der er ingen grund til at snakke med ham om det, der nu er fortid”.

Syndens alvor

Edmund rækker sin hånd ud til hver af sine tre søskende og siger “undskyld” til hver af dem. Men både de og han er naturligvis forlegne ved situationen, og ingen af dem ved rigtig, hvad de skal sige. Men at de fuldt ud har accepteret hinanden og vil hinanden det bedste er helt klart.

Bibelen ser altid med største alvor på synd - synd er aldrig en bagatel, vi kan få ordnet i en håndevending. Og den private samtale mellem Aslan og Edmund har uden tvivl været smertefuld for Edmund. At erkende sandheden om sig selv er altid ydmygende, altid noget man sænker blikket og slår øjnene ned over.

At bekende sin synd for mennesker er også pinefuldt, ikke alene for synderen, men for os alle som må høre på den, for synd har vi alle, og overfor synd er vi alle

**Kristus har med sit blod stiftet fred
både mellem Gud og os og mellem os
indbyrdes. Edmunds synd er fortid,
og lad den være fortid, også for jer;
sådan er Aslans råd,**

sårbare.

Men omvendt hænger Bibelen ikke fast i det med synden og brøden. Hvor tilgivelse er givet, er der hel og fuld tilgivelse. “Skyldsbrevet” selv er udslettet og revet i stykker, synden “sænket ned i havets dyb”, fjernet fra os, “så langt som østen er fra vesten”, slettet i Guds hukommelse: “og deres synder og deres overtrædelser, vil jeg aldrig mere komme i hu”.

Kristus har med sit blod stiftet fred både mellem Gud og os og mellem os indbyrdes. Edmunds synd er fortid, og lad den være fortid, også for jer; sådan er Aslans råd, ja befaling til de andre søskende. Heldigvis fik de også med det samme andet at tænke på, for en leopard træder frem for Aslan med ordene: “Herre, en budbringer fra fjenden søger audiens”.

Aslan og Heksen mødes

Nu følger et af de mest fortættede højdepunkter i hele Narniakroniken, mødet mellem Aslan og heksen. Det, som nu udspinder sig mellem de to, kan bestemt ikke kaldes en dialog, en diskussion næppe heller, for de to er på ingen måder jævnbyrdige, hvor meget heksen end må tro det, tværtimod er hun i alle ting underlagt ham, og kun det, som han suverænt bestemmer skal gælde, gælder.

Men alle konventioner, som gælder, når magterne mødes, respekteres og iagttages, for Aslan respekterer Kejsersens verdensorden; han kunne ikke så meget som et sekund forestille sig noget andet.

Hr. Bæver kan ikke undlade at udtale sit mishag over den pralende og selvhævdende måde, heksen introducerer sig selv på, men Aslan tysser på ham.

“Alle navne vil snart blive givet tilbage

til deres rette ejere, Indtil da vil vi undlade at drøfte dem”, siger han. “Alle navne vil blive givet tilbage” - kan vi med det forestille os andet end Kristi opstandelse og himmelfart med deres markering af, at nu er alt underlagt Sønnen, og at nu er han konge, indtil al magt og myndighed er ham underlagt? En ny tidsalder begyndte her.

Lewis vil, at vi rigtig skal lægge mærke til forskellen mellem heksen og Aslan, og se hvilket enormt forskelligt indtryk, de gør på deres omgivelser. Synet af heksens ansigt “får det til at løbe koldt ned ad ryggen på de tre børn”, og dyrene knurrer i skægget. Også forskellen mellem Aslans ansigt og heksens iagttages og fremhæves: det gyldne og det dødningeblege. At heksen ikke tør se Aslan lige ind i øjnene “lægger især fru Bæver mærke til”.

Bort med frygt og skam

Gribende og fyldt af dyb indsigt i evangeliets natur er bemærkningerne om Edmunds reaktion, som han må høre på heksens udfald: “Du har en forræder her, Aslan”. Edmund, konstaterer Lewis, “var holdt op med at tænke på sig selv efter alt det, han havde været igennem, og efter den samtale, han havde haft samme morgen. Han blev simpelt hen bare stående og kiggede på Aslan.

Det syntes ikke at have nogen betydning, hvad heksen sagde”. Her har vi næsten lyst til at bryde ud i et “Halleluja!” og synge med på Wesleys vers:

“Bort med tvivlen, bort med sorgen,
bort med vantrø, frygt og skam!
Ingen uro for i morgen,
al bekymring lagt på ham!
Tak, o tak for al din frelse,
du, Guds dyre offerlam!

Aslan er ikke en tam løve. Han er fuldkommen fri og ligger ikke under for nogen, heller ikke for heksen.

"Hans brøde var ikke rettet mod dig", svarer Aslan, men heksen giver ikke så let op, og minder Aslan om "Den store Troldom".

Aslan har selvfølgelig ikke glemt selv det mindste af, hvad "der står indridset i scepreet hos kejseren hinsides havet" og hvad der står skrevet på Stenbordet. Men han vil gerne kende heksens fortolkning af den store troldom og ifølge den, har hun krav på blod, hvis nogen forsynder sig mod den evige pagt. Edmunds liv tilhører derfor hende.

Djævelens krav

Lewis er her ude på dybe vande. At der måtte finde død sted til forløsning af overtrædelserne (se Heb 9:15) er der fuldt bibelsk belæg for. At Kristus er offerlammet, kendt før verdens grundlæggelse ligger ligeledes fast. Og at ofret var for Gud, og at Gud var modtageren af det, ligger også fast.

Men Lewis synes at hævde, at det er djævelen, som kan kræve ofret, og som det ofres til. Det er en teologi, som fremførtes af visse af kirkefædrene, men ikke af Bibelen.

I dybeste harmoni med Skriften er det dog, at en uskyldig opofrer sig for den skyldige, at Aslan lader Den store Troldom ramme sig selv, og at Edmund dermed går fri, og ikke nok med det, at hele Narnia reddes fra heksens forbandelse og magt.

Aslan benægter ikke, at "Den store Troldom" er til, og at den gælder og må følges. Edmunds søskende - ikke mindst Susan ser det grusomme i situationen og foreslår forsigtigt, om de ikke kan glemme det med "Den store Troldom", ja ligefrem modarbejde den. Hun minder her påfaldende om apostlen Peter og hans

hårdnakkede afvisning af, at kors og død skulle overgå hans herre og mester.

"Modarbejde kejserens troldom?" sagde Aslan, idet han vendte sig mod hende med noget, der kunne ligne vrede rynker, i panden. Og der var aldrig siden nogen, som stillede ham dette forslag". Også dette samsvarer nøje med evangeliernes beretninger.

Edmund ser på løvens ansigt, og en trykkende fornemmelse går gennem ham; en overgang tænker han på, om han burde sige noget, "men et øjeblik efter blev han klar over, at det ikke blev forventet af ham, at han skulle foretage sig andet end at vente og gøre, hvad han fik besked på".

Edmund har lært, at hans sag står og falder med Aslan; han er bedrøvet over de store omkostninger, det har for Aslan at påtage sig hans sag, men han har lagt den fra sig; liv og død afhænger nu for ham helt af Aslan. Han kan ikke andet end vente og adlyde.

Alene med Fjenden

Aslan befaler alle at trække sig tilbage. Han ønsker at tale alene med heksen. Alle Aslans fæller og Narnias dyr og andre væsener, som er på Aslans side, er forfærdeligt tyngede og bedrøvede ved situationen. Stilhed sænker sig over hele landskabet. Skal vi jævnføre med evangeliefortællingen svarer dette til Jesu dåb, fristelserne i ørkenen, den store beslutning om at drage op til Jerusalem og Getsemanekampen taget under et, alle de steder i Jesu liv, hvor Jesus tager kampen op mod fjenden, indvier sig til Faderens vilje og retter blikket mod korset.

Lidt efter er Aslan tilbage og fortæller nu sine venner, at han "har ordnet sagen,

og at heksen har frafaldet sit krav på jeres broders blod".

Atter breder liv, åndedræt og snakken sig over skaren af væsener omkring Aslan. "Heksen var netop ved at vende sig bort med et udtryk af ondsindet fryd i ansigtet, da hun stoppede og sagde: "Men hvordan kan jeg vide, om dette løfte vil blive holdt?"

"Haa-a-arrh!" brølede Aslan, idet han halvvæjs rejste sig fra sin trone; og hans store gab blev lukket mere og mere op, og brølet blev højere og højere, og efter at have stået og stirret med vidtåben mund et øjeblik hev heksen op i skørterne og løb i bogstaveligste forstand for livet".

At Aslan ikke er "en tam løve" får vi at se her. Han er fuldkommen fri og ligger ikke under for nogen, heller ikke for heksen. Hun kan bilde sig ind, at hun har vundet en forfærdelig sejr over ham, men vent, der kommer en sandhedens time.

Aslan, får vi senere at se, har valgt at ville sætte livet til for at redde Edmund og redde Narnia, men han har ikke prisgivet sin sjæl til heksen, og han har ikke abdiceret fra sin kongemagt eller på nogen måde opgivet sin trone, tværtimod.

For hende bare at antyde, at Aslan er som hun, og at det så meget som bare har strejft hans tanker at gå fra sit ord og hitte på en lettere og mindre smertefuld udgang, er majestætsfornærmelse i allerhøjeste potens, og for det får hun Aslans vrede at mærke, og det på en måde som både overrasker hende og får hende til at forføje sig bort i ilende fart.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. **Sekretariatet** v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. **Ekspedition:** Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048. **Redaktion:** Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ctpress@mac.com, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf. 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Bladet **udgives** 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. **Årsabonnement:** 100 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk